

Ruimtelijkheid en zuivere lucht

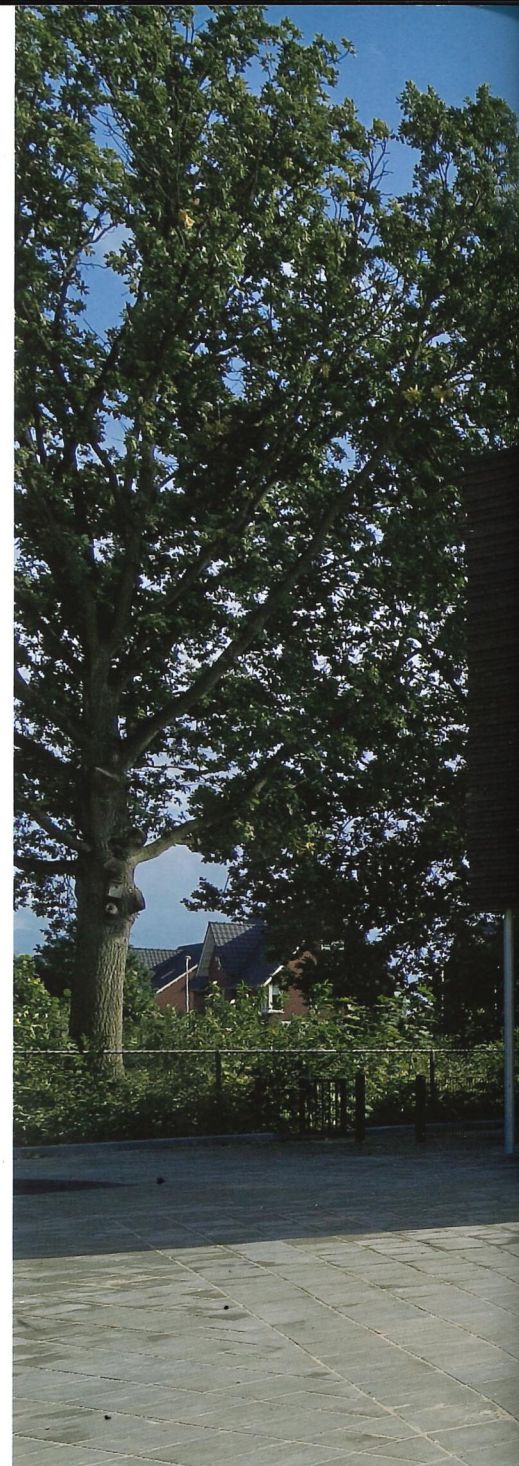
In het Gelderse Wapenveld verrees de afgelopen zomer het nieuwe schoolgebouw van basisschool De Parel. Niet alleen het exterieur van het gebouw is opvallend, ook in het interieur zijn een aantal slimme elementen ondergebracht. Architect Michiel Kobussen van Ebbens architecten uit Epe geeft tekst en uitleg. Auteur: Henk-Jan Hoekjen, foto's: Jan de Vries.

De onderwijswereld is in beweging. Sedert PvdA-Tweede Kamerlid Jeroen Dijsselbloem met zijn rapport 'Tijd voor Onderwijs' een steen in de Haagse vijver gooide, is de politiek volop bezig met dit onderwerp. Maar niet alleen politici pijnigen dezer dagen hun hoofd over de wijze waarop de vaderlandse jeugd het best onderwezen kan worden, ook architecten houden zich natuurlijk veelvuldig bezig met deze vraag. **"Het ontwerpen van onderwijsgebouwen is een bijzondere discipline", zegt architect Michiel Kobussen. "Doordat er allerlei strikte overheidsvoorschriften zijn met betrekking tot bijvoorbeeld het maximaal aantal vierkante meters, de brandveiligheid en het materiaalgebruik, heeft het ontwerpen van een schoolgebouw de nodige voeten in de aarde."**

Het ontwerpproces van de nieuwbouw voor basisschool De Parel in Wapenveld was dan ook niet eenvoudig. Allereerst moest Ebbens architecten een aantal concurrerende architectenbureaus achter zich laten. "We kregen deze opdracht op basis van een competitie", legt Kobussen uit. "We hebben deze competitie gewonnen door ons goed in te leven in de wensen van de gemeente én de school zelf. Want op het moment dat je een gebouw gaat ontwerpen, is het erg belangrijk dat je de wensen van de uiteindelijke gebruikers serieus meeneemt in je overwegingen. Wanneer het gebouw er eenmaal staat, moet het immers weer een flink aantal jaren mee kunnen. Dat betekent dat, behalve de mening van de verantwoordelijke wethouder, ook de mening van de leerkrachten telt."

Juist doordat Kobussen niet alleen sprak met de opdrachtgevende gemeente, maar ook met het hoofd van de school, was hij in staat een ontwerp te presenteren dat, meer dan het ontwerp van de concurrerende bureaus, tegemoet kwam aan de wensen van beide partijen. "We hebben een slim ontwerp gemaakt", legt Kobussen uit. "Zo hebben we de plaats en de vorm van de school gekozen op basis van de stedenbouwkundige omgeving. Omdat we wisten dat ook het omliggende gebied op termijn onderhanden genomen moest worden, hebben we de school nadrukkelijk ontworpen als basis voor een verdere stedenbouwkundige ontwikkeling. Richting de opdrachtgever hebben we daarom niet alleen het ontwerp gepresenteerd van het schoolgebouw, maar daarbij ook alvast een indicatie gegeven voor de wijze waarop de rest van het gebied ingevuld zou kunnen worden."

De opvallende 'scharende' vorm van het gebouw is een rechtstreeks uitvloeisel van de stedenbouwkundige aanpak van waaruit het ontwerp gestalte kreeg: de achterzijde van het gebouw loopt evenwijdig met het nabijgelegen Apeldoorns Kanaal, de voorzijde verwijst naar stedenbouwkundige structuur van het nog onder handen te nemen aanpalende centrum van Wapenveld. Overigens was de vorm van het gebouw ook deels het gevolg van overwegingen met betrekking tot de tijdelijke huisvestingskosten voor basisschool De Parel. "Om te besparen op de tijdelijke huisvestingskosten van de school besloten we de

De opvallende vorm van De Parel werd onder meer ingegeven door kostenoverwegingen: om te besparen op tijdelijke huisvestingskosten werd besloten de nieuwbouw te realiseren op het speelplein van de oude school. De consequentie was dat het ontwerp twee verdiepingen kreeg.

nieuwbouw te plannen op de plek van het voormalige schoolplein", vertelt Kobussen. "Hierdoor kon het oude schoolgebouw tijdens de bouwperiode gewoon gebruikt blijven worden. Een consequentie van deze keuze was dat we in twee verdiepingen moesten bouwen. Toen we speelden met deze gedachte, kwam ik al snel op het idee om de beide verdiepingen te laten scharen."

Ook het interieur van De Parel heeft een eigen karakter. "Een belangrijk onderdeel van de ruimtelijkheid van de school is de vide", aldus de architect. "Deze vide biedt het interieur niet alleen een prettige open atmosfeer, maar is ook in ander opzicht een slimmigheid: een vide telt niet mee met het bruto vloeroppervlak (BVO). Dankzij deze vide konden we dus een groter gebouw maken zonder dat een deel van het beschikbare budget door deze extra ruimte werd 'opgegeten'." Ook slim is de wijze waarop Kobussen de ruimte die gevraagd werd voor 'projectonderwijs' in het ontwerp samenvoegde. "Hierdoor is het ons gelukt op beide verdiepingen een grote open ruimte te realiseren. Deze ruimtes kunnen gebruikt worden voor projectonderwijs, maar kunnen bijvoorbeeld ook dienst doen als theatervloer. De leerkrachten zijn hier erg blij mee."

Een opvallend aspect van het ontwerp van Kobussen is het kleurgebruik. "Behalve de ruimtelijke verhoudingen van een gebouw en de relatie met de omgeving is het kleurgebruik een belangrijk aspect van een ontwerp", licht Kobussen toe. "Ik probeer

altijd op zoek te gaan naar een zekere spanning tussen materialen en kleuren." Deze bewust opgeroepen spanning komt in het interieur onder meer tot uiting in de afwisseling tussen zachte (Desso, Bonar Floors) en harde vloerbedekking (Forbo) en het veelvuldige gebruik van blank gelakt larikshout in combinatie met aluminium elementen én de regenboog-kleuren die op de deuren van de lokalen en ondersteunende ruimtes zijn aangebracht. De overheersende kleur in het interieur is een zacht geel. Dat geldt overigens niet voor de vloeren, de wanden en de plafonds.

'De vorm van de school verwijst naar de stedenbouwkundige context'

De linoleumvloer in de gangen is bijvoorbeeld rood-bruin; de panelenplafonds van Rockfon zijn wit. "Ook de trappenhuisen wijken in dit opzicht nogal af", glimlacht Kobussen. "In deze afgesloten ruimtes hebben we bewust gekozen voor hardere kleuren; het ene trappenhuis is felrood, het andere is gifgroen."

Het exterieur én interieur van De Parel wordt onder meer gekenmerkt door contrasterend kleur- en materiaalgebruik.

Een belangrijk onderdeel van de ruimtelijkheid van de school is de vide. De in de vide geplaatste project- en gemeenschapsruimte wordt door leerkrachten zeer gewaardeerd.

De overheersende kleur in het Parel-interieur is het zachte geel van de linoleumvloer. Dit vormt een prachtige combinatie met het blank gelakte larkshout van de kozijnen.

De leerlingensets in De Parel werden, onder meer op aanwijzing van de leerlingen zelf, geleverd door Presikhaaf.

Opmerkelijk in De Parel is de toepassing van het Climarad ventilatiesysteem dat in de verwarmingsinstallatie van het gebouw is geïntegreerd. ClimaRad is voorzien van een Co2- en vochtigheidssensor die de luchtkwaliteit in het klaslokaal meet. "De hoeveelheid ventilatie wordt automatisch aan de mate van vervuiling aangepast", aldus Kobussen. "Hierdoor is de luchtkwaliteit in De Parel altijd optimaal."

Het meubilair in het ruimtelijke nieuwe onderkomen van basisschool de Parel in Wapenveld werd op een bijzondere manier geselecteerd: niet alleen het onderwijzend personeel, maar ook de leerlingen hadden nadrukkelijk een stem in het kapittel. Schooldirecteur Hermien van Gelder: "We hebben van een aantal fabrikanten proefsets gekregen en vervolgens hebben we de leerlingen uit de hoogste klassen hun ervaringen met de verschillende sets laten opschrijven. Op basis van de inbreng van de kinderen, onze eigen ideeën en natuurlijk de kostenoverwegingen kozen we uiteindelijk voor leerlingensets van Presikhaaf." Het bureaumeubilair van de leraren alsmede het meubilair in de lerarenkamer werd geleverd door Pol Facilities in Oldebroek. "Deze lerarenkamer beschouwen we trouwens echt als een cadeautje van de architect", zegt de schooldirecteur. "In het oude gebouw hadden we zo'n ruimte namelijk niet."

'Ik ben altijd op zoek naar spanning tussen materialen en kleuren'

Terugkijkend is ook Kobussen zeer tevreden over het project in Wapenveld. "We hebben voor De Parel een bijzonder gebouw ontworpen dat goed in de omgeving past en tegelijkertijd prettig is voor het onderwijzend personeel én de leerlingen." Gevraagd naar het belangrijkste minpunt van het project wijst Kobussen grinnlachend op de dikke dossiermap die voor hem op tafel ligt, gevuld met allerlei onderzoeksverslagen en regels die betrekking hadden op de bouw van het Wapenveldse schoolgebouw. "De overheid mag wat mij betreft het nut van een aantal regels op het gebied van onderwijsgebouwen wel eens heroverwegen."

www.ebbens.info
www.presikhaaf.nl
www.forbo.nl
www.rockfon.nl